

Svätý Štefan, prvý mučeník túžbou i v skutočnosti

Branislav Krasnovský

26. decembra 2020 ✝ Cirkev

Kristovo učenie sa od svojho vzniku stretávalo u nepriateľov Cirkvi so značným odporom. Ježiša Krista ukrižovali na popud židovských farizejov a saducejov napriek tomu, že Pilát nenašiel na Kristovi žiadnu vinu. Po Zmŕtvychvstaní a Nanebovstúpení Krista získali prví kresťania svojho tešiteľa v podobe Ducha Svätého, prenasledovanie kresťanov v Jeruzaleme však pokračovalo. Prvým kresťanským mučeníkom sa stal svätý Štefan, ktorého v Jeruzaleme ukameňovali. Podľa Písma sa ukameňovania sv. Štefana zúčastnil aj Šavol, ktorý bol veľkým židovským nepriateľom kresťanstva, až pokiaľ sa na ceste do Damasku nestretol s Pánom Ježišom a nezmenil sa zo Šavla na sv. Pavla, jedného z najvýznamnejších apoštolov a autorov spisov Nového zákona.

Na dni nasledujúce bezprostredne po slávnosti Narodenia Pána, uvádzajú už najstaršie liturgické kalendáre skupinu Sviatkov svätých. Stredovek, ktorý v týchto svätých videl akoby čestných sprievodcov novonarodeného Kráľa ich pomenoval „*Comites Christi*“ – Kristovi sprievodcovia. V rímskej liturgii sú to prvomučeník Štefan (26. december), apoštol a evanjelista Ján (27. december) a deti, ktoré dal zavraždiť Herodes v Betleheme (28. december). Podľa sv. Bernarda sa nám po tieto tri dni predstavujú zástupcovia trojakého spôsobu svätosti, ktorí sa klaňajú novonarodenému Kráľovi: mučeník túžbou i v skutočnosti (Štefan), mučeník len túžbou (Ján) a mučeníci len skutkom (Neviniatka).

Svätý Štefan (po grécky Stefanos, po latinsky Stephanus, ? – † 33 ukameňovaním v Jeruzaleme), Prvomučeník bol jedným zo „*siedmich osvedčených mužov plných Ducha a múdrosti*“, podľa tradície týchto siedmich mužov považovali za prvých „*diakonov*“ ustanovených apoštolmi, aby pomáhali helénskym vdovám v jeruzalemskej komunite. Podľa knihy Nového zákona Skutky apoštolov bol ukameňovaný pre vieru v Ježiša Krista na smrť. (Sk 6-7)

Štefan ponúkol nový výklad Mojžiša a Božieho slova v Ježišovom mene. Starý zákon predstavil vo svetle ohlasovania smrti a zmŕtvychvstania Ježiša. Židia to vnímali ako rúhanie a odsúdili ho na smrť. Štefan hlásal, že mystérium kríža je stredobod dejín spásy a ich absolútny ťažiskový bod je ukrižovaný a zmŕtvychvstalý Ježiš.

Štefan neohrozene vyznával svoju vieru, hovoril vo veľkej múdrosti a mnohí sa na jeho kázanie obrátili. Nepriateľom Cirkvi sa to nepáčilo. Pri jeho múdrosti však strácali argumenty, a tak našli mužov, ktorí krivo svedčili, že hovoril proti Bohu. Štefan neohrozene stál pred svojimi nepriateľmi a Biblia hovorí, že jeho tvár bola ako tvár anjela. Hovoril o Ježišovi ako o prisľúbenom Mesiášovi. Vyčítal svojim nepriateľom, že mu neuverili. Dokazujú to mučeníkove slová, ktoré vykrikol pred svojím ukameňovaním: „*Vidím otvorené nebo a Syna človeka stáť po pravici Boha.*“

Vtedy si nepriatelia zapchávali uši, schytili ho, vyviedli von z Jeruzalema a tam ho ukameňovali až na smrť. Kým ho kameňovali, on sa modlil: „*Pane Ježišu, nezapočítaj im tento hriech.*“ Po týchto slovách

zomrel. Ako bolo spomenuté, pri jeho smrti bol prítomný aj Šavol, budúci veľký apoštol sv. Pavol, ktorý strážil vrahom ich šaty.

Zabitie Štefana rozpútalo prenasledovanie Cirkvi v Jeruzaleme a Ježišových učeníkov prinútilo opustiť mesto. Podľa Benedikta XVI. príklad svätého Štefana poukazuje na neoddeliteľnosť viery a lásky a pripomína nám, že každé prenasledovanie sa môže stať príležitosťou na šírenie evanjeliovej zvesti a pre rast Cirkvi. Svätý Štefan je uctievaný v katolíckej, pravoslávnej aj anglikánskej cirkvi.

Sviatok sv. Štefana sa na Východe spomína už od 4. storočia, na Západe je známy od začiatku 5. storočia. Jeho úcta sa značne rozšírila, keď v roku 415 kňaz Lucián našiel v Jeruzaleme jeho relikvie a časť z nich putovala do mnohých krajín a chrámov. Na mnohých miestach vznikli chrámy zasvätené tomuto svätcovi. Len v Ríme ich bolo v stredoveku 35. S týmto sviatkom sa kedysi viazali mnohé ľudové zvyky. V byzantskom obrade býva neraz znázorňovaný aj na diakonských dverách ikonostasu, keďže bol archidiakonom, často s kadidlom v ruke.

Na Západe sú atribútmi svätého Štefana palma, kniha a kamene. Sviatok sv. Štefana nás pomerne rýchlo vytrháva z vianočnej idyly. Dnes sa často zdôrazňuje čaro Vianoc, ale v samotnej Cirkvi toto čaro trvá len jeden deň, hneď na druhý deň tu máme prvého mučeníka, ktorý zahynul v boji proti zlu. Svätý Pavol v liste Efezanom presne vystihuje proti komu a s kým máme zápasiť: *„Nás nečaká zápas s krvou a telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach.“*

Svätý Štefan bol plný milosti a sily. Dnešní kresťania často priznávajú svoju slabosť, no svätý Štefan bol silný, pretože prijal Ježiša Krista do svojho vnútra. Aj my môžeme prijímať Ježiša Krista v Eucharistii, každé prijímanie Krista nás vnútorne i navonok premieňa. Vnútorne nám dáva milosť a silu, múdrosť a Ducha.

Ani jeden svätý sa nestal svätým svojou vlastnou silou, ale do svojej svätosti dorástol, preto lebo prijímal Krista a Kristovi sa odovzdával. Svätosť je Božou vlastnosťou, človek ju môže prijať v Duchu Svätom od samotného Boha, svätci vždy nechávali vo svojom srdci pre Božiu moc a vôľu.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/svaty-stefan-prvy-mucenik-tuzbou-i-v-skutocnosti/>